

Överenskommelse om ändringar i KAP-KL

Parter

Arbetsgivarsidan

Sveriges Kommuner och Landsting och Arbetsgivarförbundet Pacta

Arbetstagarsidan

Svenska Kommunalarbetsareförbundet, OFRs förbundsområden Allmän kommunal verksamhet, Hälso- och sjukvård samt Läkare jämte i förbundsområdena ingående organisationer, Lärarnas Samverkansråd samt AkademikerAlliansen och till AkademikerAlliansen anslutna riksorganisationer

§ 1 Innehåll m.m.

Enligt central protokollsanteckning 14 till KAP-KL ska parterna fastställa de kriterier som krävs för att en pensions- eller fondförsäkring ska vara valbar enligt § 14.

Med anledning av detta har ett partsgemensamt arbete genomförts som har resulterat i en utveckling av de villkor som parterna till KAP-KL ställer på de försäkringsgivare som erbjuder försäkring till arbetstagare som omfattas av avgiftsbestämd ålderspension enligt KAP-KL.

I anslutning till arbetet med anslutningsvillkoren för avgiftsbestämd ålderspension träffas denna överenskommelse om ändringar i KollektivAvtalad Pension – KAP-KL enligt § 2 i förhandlingsprotokollet om KAP-KL den 8 december 2005.

§ 2 Ändringar i KAP-KL

Bilaga 1 till KAP-KL §§ 14 och 48 har fått ny lydelse.

Redaktionella ändringar har också gjorts avseende bilaga 1 §§ 3, 13 och 15, bilaga 2 centrala och lokala protokollsanteckningar pp 5 och 12, bilaga 3 centrala protokollsanteckningar p 14 samt Riktlinjer för arbetsgivarens informationsansvar.

KAP-KL tillförs en ny bilaga, bilaga 7, Anslutningsvillkor för avgiftsbestämd ålderspension enligt KAP-KL.

Ändringarna framgår av bilaga till detta förhandlingsprotokoll och gäller från och med den 7 juli 2011.

§ 3 Flytträtt

Villkoren för flytträtten som anges i Anslutningsvillkoren ska definieras av parterna och Pensionsnämnden. Detta kommer att ske med beaktande av bland annat de slutsatser och ställningstaganden Livförsäkringsutredningen lämnar i sitt slutbetänkande den 31 mars 2012.

§ 4 Kostnader för skiljeförfarande

De kostnader som kan uppkomma i samband med ett skiljeförfarande enligt punkt 14 i Anslutningsvillkoren ska delas lika mellan arbetsgivar- och arbets- tagarsidan.

§ 5 Avslutning

Förhandlingarna förklaras avslutade.

Vid protokollet

Justeras

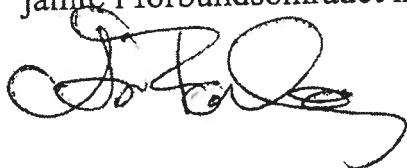
Jingela Gaudner Sundstäm
För Sveriges Kommuner och Landsting

Jingela Gaudner Sundstäm
För Arbetsgivarförbundet Pacta

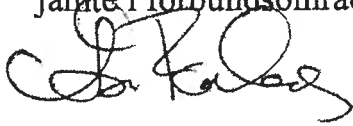
För Svenska Kommunalarbetareförbundet

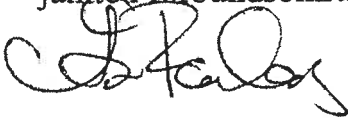
För OFRs förbundsområde Allmän kommunal verksamhet
jämfte i förbundsområdet ingående organisationer

För OFRs förbundsområde **Hälso- och sjukvård**
jämfte i förbundsområdet ingående organisationer

För OFRs förbundsområde **Läkare**
jämfte i förbundsområdet ingående organisationer

För **Lärarnas Samverkansråd**

För **AkademikerAlliansen** och till AkademikerAlliansen anslutna riksorganisa-
tioner

Bilaga 1 till KAP-KL

§ 3 Ansökan om pension

En arbetstagare ansöker om pension enligt arbetsgivarens anvisningar. Arbetstagaren har rätt att få pension utbetalad tre månader efter det att arbetsgivaren tagit emot sådan fullständig ansökan.

Utan ansökan betalas pension ut från och med kalendermånaden efter den då arbetstagaren fyller 67 år, eller den senare kalendermånad efter den då han eller hon avgår från anställningen.

För avgiftsbestämd ålderspension gäller avseende ansökan vad som överenskommits mellan arbetstagaren och försäkringsgivaren.

§ 13 Betalning av pensionsavgift

Mom. 1 En arbetstagares pensionsavgift betalas varje kalenderår av arbetsgivaren till den traditionella tjänstepensionsförsäkring eller den tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring som arbetstagaren väljer. Pensionsavgiften fortsätter att betalas till den valda försäkringen tills arbetstagaren gör ett nytt val.

När en arbetstagare börjar en ny anställning hos en annan kommunal arbetsgivare som tillämpar KAP-KL fortsätter tidigare vald försäkring att gälla tills han eller hon gör ett nytt val om arbetstagarens val av försäkring är känt av arbetsgivaren.

Mom. 2 Pensionsavgiften för ett kalenderår ska betalas av arbetsgivaren senast den 31 mars följande år.

För det kalenderår då ålderspension eller pension till efterlevande ska börja betalas ut ska arbetsgivaren betala pensionsavgiften i anslutning till den tidpunkt då arbetstagarens anställning upphör.

§ 14 Val av försäkringsgivare

Mom. 1 För placering av pensionsavgift kan arbetstagaren välja en traditionell tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring som meddelas av en försäkringsgivare som har godkänts av Pensionsnämnden och som vid varje tidpunkt uppfyller kollektivavtalets krav samt de anslutningsvillkor som anges i bilaga 7 Anslutningsvillkor för avgiftsbestämd ålderspension enligt KAP-KL. Arbetstagaren ska skriftligt meddela sitt val av försäkringsgivare till arbetsgivaren före utgången av ett kalenderår.

Anmärkning

Anslutningsvillkoren anger bland annat vilka avgifter försäkringsgivarna får ta ut för sina försäkringar både på tillkommande och tidigare placerade pensionsavgifter, att flytträtt omfattar både tillkommande och tidigare placerade pensionsavgifter samt från vilka tidpunkter detta gäller.

Om en arbetstagare inte meddelar sitt val av försäkringsgivare till arbetsgivaren före utgången av det första kalenderår för vilket han eller hon tillgodoräknas pensionsavgift, ska pensionsavgiften betalas till en traditionell tjänstepensionsförsäkring hos KPA Pensionsförsäkring AB (publ). Försäkringen tecknas med återbetalningsskydd som kan väljas bort av arbetstagaren. I övrigt gäller för denna försäkring samma villkor som följer av § 14 mom. 1 första stycket.

Mom. 2 En försäkringsgivare som meddelar försäkring enligt mom. 1 ska av arbetsgivaren erbjudas möjlighet att teckna traditionell tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring för arbetstagare hos arbetsgivaren. För att en arbetstagare ska kunna välja viss traditionell tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring krävs att försäkringsgivaren anmält sitt intresse av att vara valbart bolag för arbetstagare hos arbetsgivaren samt har godkänts av Pensionsnämnden enligt mom. 1.

§ 15 Utbetalning av avgiftsbestämd ålderspension

Utbetalning av avgiftsbestämd ålderspension sker enligt överenskommelse mellan arbetstagaren och försäkringsgivaren.

§ 48 Pensionsnämnd

En pensionsnämnd ska finnas med uppgift att lämna utlåtande avseende tolkning och tillämpning av bestämmelserna i detta avtal på begäran av part. Pensionsnämnden ska också besluta om indexering av arbetstagarnas pensionsförmåner, med undantag för avgiftsbestämd ålderspension, i enlighet med de normer som anges i bilaga 3.

Pensionsnämnden godkänner de försäkringstekniska riktlinjer som används vid beräkning av pension.

Pensionsnämnden kan godkänna annan arbetsgivare än i förhandlingsprotokoll 2005-12-08 till KAP-KL §§ 4 och 5 nämnda arbetsgivare enligt de kriterier som utarbetats i nämnden.

Pensionsnämnden avgör om en försäkringsgivare uppfyller kollektivavtalets krav samt de anslutningsvillkor som anges i bilaga 7 Anslutningsvillkor för avgiftsbestämd ålderspension enligt KAP-KL.

Anmärkningar

1. Pensionsnämnden är även Pensionsnämnd för PFA.
2. Pensionsnämnden kan anvisa annan att fullgöra Pensionsnämndens uppgifter enligt bilaga 7.
3. Pensionsnämndens kansli finns hos Sveriges Kommuner och Landsting.

Bilaga 2 till KAP-KL

5. För arbetstagare som 2005-12-31 omfattas av PFA och som 2006-01-01 omfattas av KAP-KL gäller det val av traditionell tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring som arbetstagaren gjort avseende individuell del enligt tillämpligt PFA för avgiftsbestämd ålderspension enligt KAP-KL, tills arbetstagaren gör ett nytt val.

12. Om lokala parter är överens om att använda sig av samma administratör som vid förmedling av pensionsavgifter kan löneväxlat belopp föras över till samma traditionella tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring som gäller för avgiftsbestämd ålderspension.

Träffas lokalt kollektivavtal om löneväxling mellan Svenska Kommunal-arbetareförbundet och arbetsgivaren är det lokala kollektivavtalet giltigt först efter godkännande av förbundet centralt.

Bilaga 3 till KAP-KL

14. Parterna ska fastställa de kriterier som krävs för att en traditionell tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring ska vara valbar enligt § 14.

Riktlinjer för arbetsgivarens informationsansvar

1. Avgiftsbestämd ålderspension

Den procentsats och det avgiftsunderlag som ligger till grund för årets avsättning ska anges.

De avsatta pensionsavgifterna hos arbetsgivaren ska anges i krontal.

Det ska anges till vilken försäkringsgivare pensionsavgiften har betalats. Detta gäller även för arbetstagare som inte gjort ett aktivt val av försäkringsgivare.

Försäkringsgivaren ansvarar för att årligen informera arbetstagaren om den traditionella tjänstepensionsförsäkringen eller tjänstepensionsförsäkringen i form av fondförsäkring enligt Finansinspektionens föreskrifter.

Arbetstagarens val av traditionell tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring

Arbetsgivaren ska informera arbetstagaren om val av traditionell tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring enligt följande.

Information om att arbetstagaren kan välja traditionell tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring avseende avgiftsbestämd ålderspension ska lämnas. Närmare information om försäkringsgivarna och deras traditionella tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring görs direkt mellan arbetstagaren och försäkringsgivarna.

Valblankett samt objektiv och övergripande information om val ska erbjudas.

Anslutningsvillkor för avgiftsbestämd ålderspension enligt KAP-KL

Gäller fr.o.m. 1 januari 2012

---

1. **ALLMÄNT**
- 1.1 Dessa anslutningsvillkor ("Anslutningsvillkoren") omfattar avgiftsbestämd ålderspension enligt KAP-KL. Till Anslutningsvillkoren hör ett antal dokument som närmare preciserar vissa av villkoren.
- 1.2 Anslutningsvillkoren gäller för försäkringsgivare som erbjuder och meddelar traditionell tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring för placering av pensionsavgift för avgiftsbestämd ålderspension för arbetstagare enligt KAP-KL.
- 1.3 Arbetstagare väljer i enlighet med KAP-KL placering av pensionsavgift för avgiftsbestämd ålderspension i traditionell tjänstepensionsförsäkring eller tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring, som tillhandahålls av valbara försäkringsbolag. Arbetsgivaren betalar pensionsavgiften i enlighet med arbetstagarens val enligt vad som anges i KAP-KL.
- 1.4 Anslutningsvillkoren, inklusive bilagor, utgör en del av det vid var tid gällande KAP-KL och såväl KAP-KL som Anslutningsvillkoren kan komma att ändras från tid till annan.
- 1.5 Sveriges Kommuner och Landsting, org. 222000-0315 ("SKL"), har av den partssammansatta nämnden i KAP-KL, ("Pensionsnämnden") givits i uppdrag att företräda Pensionsnämnden i förhållande till försäkringsgivare som efter Pensionsnämndens godkännande blivit valbara försäkringsbolag. Försäkringsgivare som av Pensionsnämnden godkänns som valbara försäkringsbolag kommer härav att i förhållande till SKL i särskild överenskommelse åta sig att efterleva KAP-KL i tillämpliga delar samt Anslutningsvillkoren.
- 1.6 Svensk lag ska tillämpas på Anslutningsvillkoren.
2. **VISSA DEFINITIONER OCH BEGREPP**
- 2.1 "Arbetstagare" avser arbetstagare som enligt KAP-KL har rätt att anvisa placering av pensionsavgift för avgiftsbestämd ålderspension från Arbetsgivare till Försäkringsgivaren.
- 2.2 "Arbetsgivare" avser arbetsgivare som omfattas av KAP-KL och har att betala pensionsavgift för avgiftsbestämd ålderspension till Försäkringsgivare enligt anvisning från Arbetstagaren.
- 2.3 "Force Majeure" har den betydelse som anges i punkt 8.3.
- 2.4 "Försäkringsgivare" avser försäkringsgivare som ansökt om och blivit godkänd av Pensionsnämnden som försäkringsgivare i enlighet med Anslutningsvillkoren och därigenom åtagit sig att följa vid var tid gällande KAP-KL och Anslutningsvillkor.
- 2.5 "Gammalt pensionskapital" har den betydelse som framgår av punkt 3.4.1(iii).

-
- 2.6 "Gällande Avgifter" har den betydelse som framgår av punkt 3.4.1 (i).
- 2.7 "Ickevalsalternativet" avser den försäkringsgivare som från tid till annan anges i KAP-KL och i vilket bolag Arbetstagarens pensionsavgift placeras om Arbetstagaren inte meddelar Arbetsgivaren sitt val av försäkringsgivare i enlighet med KAP-KL.
- 2.8 "KAP-KL" avser tillämpliga delar för avgiftsbestämd ålderspension i vid var tid gällande kollektivavtal, KollektivAvtaladPension - *pensionsavtal för arbetstagare hos kommunal arbetsgivare*.
- 2.9 "Nytt pensionskapital" har den betydelse som framgår av punkten 3.4.1(i).
- 2.10 "Pensionsnämnden" avser den partssammansatta nämnd enligt KAP-KL som utgörs av representanter för parterna till KAP-KL.
- 2.11 "Valbart bolag" avser Försäkringsgivare som har blivit godkänd som valbart bolag av Pensionsnämnden.
- 2.12 "Valcentral" avser den eller de företag som från tid till annan har ingått administrationsavtal med Försäkringsgivaren.
- 3. FÖRSÄKRINGSGIVARENS ÅTAGANDEN M.M.**
- 3.1 Grundläggande krav för Valbart bolag**
- 3.1.1 Försäkringsgivaren ska inneha och vidmakthålla erforderliga tillstånd för verksamheten som Valbart bolag.
- 3.1.2 Försäkringsgivaren ska ansvara för att samtliga de åtaganden som enligt lag, förordning och myndighetsföreskrift åvilar Försäkringsgivaren såsom försäkringsgivare efterlevs.
- 3.1.3 Försäkringsgivaren upphör automatiskt att vara Valbart bolag om Försäkringsgivaren träder i konkurs, ställer in sina betalningar eller upptar ackordsförhandling. Det samma gäller om Försäkringsgivaren (enligt lag eller på frivillig basis), träder i likvidation.
- 3.2 Allmänna åtaganden**
- 3.2.1 Försäkringsgivaren ska erbjuda och meddela traditionell tjänstepensionsförsäkring och/eller tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring för avgiftsbestämd ålderspension till Arbetstagare i enlighet med bestämmelser KAP-KL och Anslutningsvillkoren. Anslutningsvillkoren utgör en ram för Försäkringsgivaren vid erbjudande och meddelande om sådan försäkring.
- 3.2.2 Försäkringsgivaren ska efterleva de villkor som följer av vid var tid gällande KAP-KL och är tillämpliga för Valbart bolag samt Anslutningsvillkoren.
- 3.2.3 Försäkringsgivaren ska årligen tillställa Pensionsnämnden sådan information som från tid till annan inforas av Pensionsnämnden, samt revisorsintyg som bekräftar att Försäkringsgivaren efterlever KAP-KL och uppfyller Anslutningsvillkoren. Närmare precisering av sådan information framgår av punkt 3.5.1.
- 3.2.4 Försäkringsgivaren ska ingå särskilda administrationsavtal med Valcentraler.

3.3 Särskilda åtaganden avseende Försäkringsgivarens försäkringar

- 3.3.1 Försäkringsgivaren ska tillse att Försäkringsgivarens försäkringshandlingar avseende de försäkringar som Arbetstagare kan välja för placering av pensionsavgift inom ramen för KAP-KL är förenliga med KAP-KL och Anslutningsvillkoren. Av Försäkringsgivarens försäkringshandlingar som ges till Arbetsgivare och Arbetstagare ska tydligt framgå att Försäkringsgivaren är Valbart bolag. Försäkringsvillkoren ska därvid t.ex. tydligt ange konsekvenser av att Försäkringsgivaren upphör att erbjuda och meddela försäkring enligt KAP-KL.
- 3.3.2 Försäkringsgivaren ska vidta skäliga åtgärder i syfte att informera Arbetstagare om att Försäkringsgivaren är Valbart bolag samt vilka försäkringar Försäkringsgivaren erbjuder inom ramen för KAP-KL.
- 3.3.3 Försäkringsgivaren får inte i anslutning till information om försäkringar som Arbetstagare kan välja för placering av pensionsavgift inom ramen för KAP-KL, marknadsföra andra produkter än sådana som erbjuds och meddelas för placering av pensionsavgift enligt KAP-KL. Försäkringsgivaren får inte heller i övrigt marknadsföra Försäkringsgivarens övriga försäkringsprodukter på sådant sätt att dessa kan uppfattas som om att de är en del av produkterna inom KAP-KL.
- 3.3.4 För det fall Försäkringsgivaren önskar förändra försäkringsprodukter eller innehåll i försäkringsprodukter som Försäkringsgivaren erbjuder för placering av pensionsavgift inom ramen för KAP-KL ska detta ske inom ramen för Anslutningsvillkoren, med särskilt beaktande av att vad som anges i bilagt dokument "Godkända avgifter" från tid till annan är uppfyllda. Försäkringsgivaren ska underrätta berörda Arbetstagare om förändringen.
- 3.3.5 All marknadsföring av försäkringsprodukter som Arbetstagare kan välja för placering av pensionsavgift inom ramen för KAP-KL ska ske i enlighet med god marknadsföringssed och god försäkringsstandard. Marknadsföringen ska vara avsedd för beskrivning av försäkringsprodukten och dess egenskaper.
- ### 3.4 Särskilda åtaganden avseende avgifter och flytt av försäkringskapital
- 3.4.1 För de försäkringar som Försäkringsgivaren från tid till annan erbjuder inom ramen för KAP-KL ska Försäkringsgivaren:
- (i) enbart ta ut sådana avgifter som anges i bilagt dokument "Godkända Avgifter". Avgifterna ska tas på det sätt som anges i "Godkända Avgifter" och Försäkringsgivaren ska inte belasta anslutna produkter med andra avgifter än som anges i "Godkända Avgifter". Avgifterna som anges i "Godkända Avgifter" utgör ett tak för de avgifter som Försäkringsgivaren äger att ta ut;
  - (ii) från och med tidpunkten för Anslutningsvillkorens ikraftträdande enligt punkt 9, tillse att Försäkringsgivarens avgifter är förenliga med "Godkända Avgifter" och tillämpa dessa på de pensionsavgifter som placeras av Arbetstagare hos Försäkringsgivaren fr.o.m. den 1 januari 2012 ("Nytt Pensionskapital"); och
  - (iii) fr.o.m. den 1 januari 2014 tillse att Försäkringsgivarens avgifter är förenliga med "Godkända Avgifter" och även tillämpa dessa på de pensionsavgifter som har placerats av Arbetstagare hos Försäkringsgivaren före den 1 januari 2012 ("Gammalt Pensionskapital"). Detta gäller även

---

kapital som placerats inom ramen för tidigare gällande kollektivavtal PFA 98 respektive PFA 01.

3.4.2 Försäkringsgivaren ska fr.o.m. den 1 januari 2014 tillåta flytt av försäkringskapital som placerats hos Försäkringsgivaren enligt KAP-KL. Flytträtt enligt denna punkt 3.4.2 ska gälla för såväl Nytt Pensionskapital som Gammalt Pensionskapital. Detta gäller även kapital som placerats inom ramen för tidigare gällande kollektivavtal PFA 98 respektive PFA 01. Flytt ska ske enligt villkor som från tid till annan anges i KAP-KL och i övrigt anvisas av Pensionsnämnden.

3.5 Särskilda åtaganden avseende information

3.5.1 Försäkringsgivaren ska till Pensionsnämnden årligen lämna fullständig och korrekt information om tillämpade avgifter, värdeutveckling på försäkringskapitalet, och villkor för flytträtt. Försäkringsgivaren ska därutöver lämna erforderlig information om Försäkringsgivarens finansiella ställning och vad som i övrigt från tid till annan anges i Anslutningsvillkoren eller särskilt inforas av Pensionsnämnden. Försäkringsgivarens information och rapportering enligt denna punkt 3.5.1 ska bekräftas av intyg av auktoriserad revisor.

3.5.2 Försäkringsgivaren ska till Pensionsnämnden i samband med ansökningsförfarandet och därefter per den 1 augusti varje kalenderår, lämna den information om försäkringsprodukter som inforas av Pensionsnämnden. Försäkringsgivaren ska tillse att lämnad information är fullständig och korrekt.

3.5.3 Pensionsnämnden kommer att ange de betyg och/eller avkastningsmått som från tid till annan tillämpas för att beskriva Valbara bolag och de försäkringsprodukter som Valbara bolag tillhandahåller.

4. PENSIONSÄMNDENS UPPGIFTER

4.1.1 När Försäkringsgivaren lämnat in en fullständig ansökan i enlighet med KAP-KL och Anslutningsvillkoren beslutar Pensionsnämnden om godkännande av Försäkringsgivaren som Valbart bolag.

4.1.2 Pensionsnämnden bedömer därefter om Försäkringsgivaren från tid till annan uppfyller Anslutningsvillkoren.

4.1.3 Pensionsnämnden meddelar skriftligen beslut till Försäkringsgivaren. För det fall

(i) Pensionsnämnden avslår Försäkringsgivarens ansökan om godkännande som valbart bolag; eller

(ii) beslutar att Försäkringsgivaren från en viss i beslutet angiven tidpunkt inte längre ska vara Valbart bolag

ska Pensionsnämnden lämna motivering till beslutet.

4.1.4 Pensionsnämndens beslut är bindande. Det står dock Försäkringsgivaren fritt att på nytt lämna in ansökan till Pensionsnämnden om att bli Valbart bolag.

4.1.5 Pensionsnämnden kan anvisa annan att fullgöra Pensionsnämndens uppgifter enligt Anslutningsvillkoren. Pensionsnämnden har enligt vad som anges i punkt 1.5 givit SKL i

---

uppdrag att företräda Pensionsnämnden vad gäller Valbara bolags åtaganden enligt KAP-KL och Anslutningsvillkoren.

5. KOSTNADER

- 5.1 Försäkringsgivaren ska stå alla egna kostnader i anledning av ansökan och uppfyllande av att vara Valbart bolag.

6. SEKRETESS

- 6.1 Den information som Försäkringsgivare lämnar till Pensionsnämnden i enlighet med Anslutningsvillkoren kommer att göras tillgänglig för Arbetstagare och Arbetsgivare i syfte att möjliggöra val för placering av pensionsavgift i enlighet med KAP-KL. Information om Valbara bolag kommer bl.a. att publiceras på Valcentralernas hemsidor.
- 6.2 För det fall Försäkringsgivare meddelar särskild information som lämnas till Pensionsnämnden och som utgör affärs- eller yrkeshemlighet eller på annat sätt är konfidentiell ska Försäkringsgivaren meddela Pensionsnämnden detta. Pensionsnämnden ska förvara sådan information på ett betryggande sätt och inte utan Försäkringsgivarens medgivande, till tredje man utlämna sådana uppgifter eller information.
- 6.3 Vad som anges i punkt 6.2 ovan gäller inte sådan information som anges i punkt 6.1 och som har till syfte att avgöra om Försäkringsgivaren ska vara Valbart bolag.
- 6.4 Oaktat vad som anges i punkt 6.2 äger Pensionsnämnden använda information som Försäkringsgivaren tillhandahållit Pensionsnämnden för statistiska sammanställningar och i anonymiserad form. Av informationen ska inte gå att utläsa att informationen rör Försäkringsgivaren om inte skyldighet föreligger enligt lag.

7. VITE

- 7.1 Om Försäkringsgivaren brister i uppfyllande av Anslutningsvillkoren och Försäkringsgivaren inte vidtar rättelse inom femton (15) dagar från det att Pensionsnämnden påtalat bristen för Försäkringsgivaren kan Pensionsnämnden förelägga Försäkringsgivaren att vidta rättelse inom trettio (30) dagar vid äventyr om vite med 15000 SEK per påbörjat dygn som Försäkringsgivaren underlåter att vidta rättelse. Vitet förfaller omedelbart till betalning.

8. ANSVAR OCH ANSVARSBEGRÄNSNING

- 8.1 Pensionsnämnden kan inte hållas ansvarig för eventuell skada eller förslut i anledning av beslut som Pensionsnämnden fattar angående om Försäkringsgivaren från tid till annan uppfyller Anslutningsvillkoren.
- 8.2 Om Försäkringsgivaren brustit i sitt åtagande enligt punkt 3.4.1 är Försäkringsgivaren skyldigt att omedelbart återföra den otillåtet uttagna avgiften till berörda försäkringstagare och försäkrade. Återbetalningsskyldigheten omfattar retroaktiv återbetalning från det att den otillåtna avgiften började tas ut, inklusive gottgörelse för förlorad avkastning för den tid den otillåtna avgiften har tagits ut.

-
- 8.3 Pensionsnämnden samt Försäkringsgivaren är befriade från ansvar för underlåtenhet att fullgöra viss förpliktelse enligt Anslutningsvillkoren om underlåtenheten har sin grund i omständighet ("Force Majeure") som ligger utanför Pensionsnämndens respektive Försäkringsgivarens kontroll och som förhindrar fullgörandet därav. Så snart hindret upphör ska förpliktelsen fullgöras. Som Force Majeure ska anses krig, krigshandling, myndighets åtgärd eller underlåtenhet, konflikt på arbetsmarknad och därmed jämställda omständigheter. Om Pensionsnämnden eller Försäkringsgivaren önskar befrielse från påföljd p.g.a. Force Majeure ska utan dröjsmål meddela det till den andre parten. Som Force Majeure ska inte anses sådan omständighet som part skäligen borde ha räknat med och vars följd part skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

9. GILTIGHETSTID OCH IKRAFTTRÄDANDE

- 9.1 Anslutningsvillkoren gäller fr.o.m. den 1 januari 2012 och tillsvidare.
- 9.2 Anslutningskraven blir gällande för Försäkringsgivaren när Pensionsnämnden fattat beslut om godkännande av Försäkringsgivaren såsom Valbart bolag och Valbart bolag träffat särskild överenskommelse med SKL härom, i enlighet med vad som anges i punkt 1.5.

10. ÄNDRING AV ANSLUTNINGSVILLKOREN

- 10.1 Pensionsnämnden äger ensidigt ändra Anslutningsvillkoren. Sådan ändring träder i kraft den 1 januari det kalenderår som närmast följer beslutet om ändring. Om Pensionsnämnden beslutar att ändra Anslutningsvillkoren ska Pensionsnämnden senast den 30 april året innan ändringen träder i kraft skriftligen meddela Försäkringsgivaren detta. Meddelandet ska innehålla en ny ansökningshandling för Försäkringsgivaren att ansöka om att bli Valbart bolag med bilagda reviderade anslutningsvillkor.
- 10.2 Försäkringsgivaren har därefter att senast den 30 juni året innan ändringen träder ikraft meddela Pensionsnämnden om Försäkringsgivaren avser att ansöka om att fortsättningsvis vara Valbart bolag enligt reviderade anslutningsvillkor. Försäkringsgivaren ska meddela detta genom att översända fullständigt ifylld ansökan om att Valbart bolag i enlighet med reviderade anslutningsvillkor. Pensionsnämnden prövar därefter den nya ansökan av Försäkringsgivaren.

11. UPPSÄGNING/UPPHÖRANDE

- 11.1 Försäkringsgivaren upphör att vara Valbart bolag i följande fall:
- (i) Pensionsnämnden bedömer att Försäkringsgivaren inte uppfyller Anslutningsvillkoren;
  - (ii) Pensionsnämnden beslutar om reviderade anslutningsvillkor enligt punkt 10 och Försäkringsgivaren inte inkommer med ny ansökan enligt punkt 10; eller
  - (iii) Försäkringsgivaren meddelar Pensionsnämnden att Försäkringsgivaren inte längre avser att vara Valbart bolag.
- 11.2 Meddelande enligt punkt 11.1 ska ske enligt punkt 13 och vara den andra parten tillhanda senast den 30 juni respektive kalenderår. Vid uppsägning/upphörande kommer information

---

om Försäkringsgivaren och Försäkringsgivarens produkter fr.o.m. den 1 augusti samma år inte att vara tillgängliga för Arbetstagares val. Försäkringsgivaren upphör fr.o.m. den 1 januari efterföljande år att vara Valbart bolag och pensionsavgifter inom ramen för KAP-KLs valbara ålderspension kan efter upphörande således inte väljas av Arbetstagaren för placering hos Försäkringsgivaren.

11.3 Oaktat vad som anges ovan i punkt 11.1 har såväl Pensionsnämnden som Försäkringsgivaren rätt meddela att Försäkringsgivaren upphör att vara Valbart bolag till omedelbart upphörande, eller till den tidpunkt som anges i uppsägningsmeddelandet, om:

- (i) förändringar i lag eller föreskrifter från Finansinspektionen träder i kraft och förändringarna på ett väsentligt sätt förändrar förutsättningarna för Anslutningsvillkoren;
- (ii) en Force Majeure situation inte upphört inom 30 dagar från händelsens inträffande; eller
- (iii) förändringar sker av KAP-KL och förändringen på ett väsentligt sätt förändrar förutsättningarna för Anslutningsvillkoren.

Härutöver har Pensionsnämnden rätt att omedelbart, eller vid den tidpunkt som anges i uppsägningsmeddelandet, meddela att Försäkringsgivaren inte längre är Valbart bolag om Försäkringsgivaren i väsentligt hänseende inte uppfyller Anslutningsvillkoren och Försäkringsgivaren inte efter skriftlig underrättelse från Pensionsnämnden inom trettio (30) dagar vidtar rättelse.

12. FÖRPLIKTELSER VID UPPHÖRANDE

12.1 För det fall Försäkringsgivaren upphör att vara Valbart bolag ska Försäkringsgivaren informera Valcentralerna samt de Arbetstagar- och Arbetsgivare som är försäkringstagare och försäkrade om detta. Pensionsnämnden ska informera sina medlemsorganisationer om detsamma. Arbetstagar- och Arbetsgivare ska erbjudas att flytta försäkringskapital från Försäkringsgivaren och/eller välja annan försäkringsgivare och försäkring för pensionsavgift som vid tidpunkten för upphörandet inte inbetalats.

12.2 För det fall Arbetstagaren väljer att ha kvar pensionskapital som inbetalats inom ramen för KAP-KL hos Försäkringsgivaren ska Försäkringsgivaren efter det att Försäkringsgivaren upphört att vara Valbart bolag fortsätta att tillämpa de Anslutningsvillkor som gällde vid tidpunkten för upphörandet på sådant kapital.

13. MEDDELANDEN

13.1 Information och andra meddelanden avseende Anslutningsvillkoren ska ske genom bud, rekommenderat brev eller e-post till den eller de personer hos Försäkringsgivaren som anges i "Ansökan om att valbart försäkringsbolag för avgiftsbestämd ålderspension enligt KAP-KL".

13.2 Meddelande till Pensionsnämnden ska ställas till Pensionsnämndens kansli med adress "Pensionsnämnden för KAP-KL 118 82 STOCKHOLM".

13.3 Ett meddelande ska anses ha kommit mottagaren tillhanda i följande fall:

-
- (a) om avlämnat med bud, vid överlämnandet;
  - (b) om skickat via e-post, omedelbart efter mottagaren personligen bekräftat mottagandet eller leveranskvitto erhållits; och
  - (c) om avsänt med rekommenderat brev, två (2) dagar efter avlämnande för postbefordran.

13.4 Adressändring ska meddelas på sätt som föreskrivs i denna bestämmelse.

14. OENIGHET OCH TVIST

14.1 Pensionsnämnden företräds i frågor rörande Anslutningsvillkoren av SKL, i enlighet med vad som anges i KAP-KL.

14.2 SKL och Försäkringsgivaren ska vidta rimliga åtgärder för att i god anda söka lösa meningsskiljaktigheter som uppstår i anledning av Anslutningsvillkoren. Vid oenighet om tolkning eller tillämpning av dessa Anslutningsvillkor eller huruvida Försäkringsgivaren vid viss tidpunkt uppfyller Anslutningsvillkoren ska i första hand förhandlingar äga rum mellan SKL och Försäkringsgivaren. SKLs uppfattning ska gälla så länge parterna har olika uppfattning den fråga som är föremål för förhandling.

14.3 Har meningsskiljaktigheterna inte kunnat lösas inom sex (6) månader från det att förhandlingar inletts äger SKL eller Försäkringsgivaren påkalla skiljeförfarande enligt punkten 14.4.

14.4 Om Försäkringsgivaren och SKL efter förhandling inte kan lösa tvisten som uppstått i anledning av Anslutningsvillkoren ska denna slutligt avgöras genom skiljedom. Skiljeförfarande ska ske enligt Skiljedomsregler för Stockholms Handelskammares Skiljedomsinstitut. Skiljenämnden ska bestå av tre (3) skiljemän. SKL respektive Försäkringsgivaren ska utse varsin skiljeman och dessa två skiljemän ska tillsammans utse en tredje skiljeman, tillika ordförande för skiljenämnden. SKL utser skiljeman på rekommendation av Pensionsnämnden. Om någon av SKL eller Försäkringsgivaren underlåter att utse en skiljeman inom två (2) månader från det att tvisten påkallats, ska styrelsen för Stockholms Handelskammares Skiljedomsinstitut utse hela skiljenämnden. Skiljeförfarandets säte ska vara Stockholm. Språket för förfarandet ska vara svenska. Svensk lag ska tillämpas på tvisten.

TILLÄGG TILL ANSLUTNINGSVILLKOREN

Bilaggt dokument 1 "Godkända Avgifter"

Godkända avgifter för avgiftsbestämd ålderspension enligt KAP-KL

Högsta tillåtna avgifter/kostnader 1 januari 2012

Försäkring för avgiftsbestämd ålderspension enligt KAP-KL får endast belastas med avgifter enligt vad som anges i denna bilaga.

1. Fast avgift

Försäkringsgivare får ta ut en fast avgift om 75 SEK per försäkring och år. Den fasta avgiften får tas ut för både traditionell tjänstepensionsförsäkring (eller motsvarande försäkring med garanterad avkastning) och tjänstepensionsförsäkring i form av fondförsäkring. Avgiften får inte utgöra avgift på premie. Den fasta avgiften får belastas per försäkring och tillkomma utöver de avgifter som anges nedan.

Det angivna beloppet 75 SEK gäller för 2012 och justeras därefter per den 1 januari varje år i enlighet med ändring i konsumentprisindex (KPI). Högsta tillåtna avgiftsbelopp ändras dock endast om ändringen i KPI medför en förändring av försäkringsavgiften på minst 5 SEK, ackumulerat.

2. Högsta tillåtna avgiftsnivåer för kapital- och fondförvaltning

Utöver den fasta avgiften enligt avsnitt 1 får endast (a) avgifter som anges i nedanstående tabell, respektive (b) resultatbaserad avgift enligt punkt 3 nedan belastas försäkringen.

Försäkringsprodukt/ Kategori av fond ¹	Tillåtna avgiftsnivåer för kapitalförvaltningskostnader respektive fondförvaltaravgifter (procent av försäkringskapitalet)	Beskrivning
Traditionell livförsäkring	Total kostnad (rörlig försäkringsavgift och kapitalförvaltningskostnad) max: 0,20 % per år.	Livförsäkring med traditionell förvaltning där produkten innehåller en utfäst garanti.

¹ Produktgrupperingen avseende fonder följer den kategorisering som Morningstar Sweden AB tillämpar från tid till annan.

Entrélösning (fondförsäkring)	Fondförvaltningsavgift max: 0,40 % per år.	Den investeringsfond eller motsvarande, eller kombination av investeringsfonder, i vilken inbetalda premier placeras tills dess att den försäkrade gjort sitt val av fond(er), samt om aktivt val av fond(er) inte görs av den försäkrade.
Svenska aktiefonder	Genomsnittlig fast fondförvaltningsavgift ² max: 0,50 % per år.	Investeringsfond eller motsvarande, eller kombination av investeringsfonder, som placerar i svenska aktier, dock ej absolutavkastande fonder.
Globala och regionala aktiefonder	Genomsnittlig fast fondförvaltningsavgift max: 0,50 % per år.	Investeringsfonder eller motsvarande, eller kombination av investeringsfonder, som placerar i aktier, i regionerna Europa, Japan och Nordeuropa.
Nya marknads- och länderfonder	Genomsnittlig fast fondförvaltningsavgift max: 0,90 % per år.	Investeringsfonder eller motsvarande, eller kombination av investeringsfonder, som placerar globalt i marknader som klassas som tillväxtmarknader och/eller specifika tillväxtmarknadsländer.
Svenska långa räntefonder	Maximal avgift per fond: 0,30 % per år.	Investeringsfond eller motsvarande som placerar i obligationer och är denominerade i SEK med duration längre

² Med genomsnittlig fondförvaltningsavgift avses för samtliga fondkategorier i tabellen genomsnittet av de investeringsfonder eller motsvarande som ingår i fondkategori. Exempel på genomsnitt: Tre fonder med genomsnitt på 0,50% kan erbjudas den försäkrade med nettoavgifterna 0,80%, 0,50% respektive 0,20% $(0,8+0,50+0,20)/3=0,50\%$.

		än 1 år.
Svenska korta räntefonder	Maximal avgift per fond: 0,20 % per år.	Investeringsfond eller motsvarande som placerar i obligationer och är denominerade i SEK med kortare duration än 1 år.
Hedge- och absolutavkastande fonder	Genomsnittlig fast fondförvaltningsavgift max: 0,80 % per år.	Investeringsfond eller motsvarande, eller kombination av investeringsfonder, som klassas som hedgefond eller absolutavkastande fond och dessa fonder har en absolutavkastande risk.
Övriga fonder	Genomsnittlig fast fondförvaltningsavgift max: 0,80 % per år.	Investeringsfond eller motsvarande, eller kombination av investeringsfonder, som inte tillhör någon av ovanstående kategorier i tabellen.

3. Andra avgifter

Resultatbaserad avgift

Resultatbaserade avgifter får förekomma. Om resultatbaserad avgift förekommer får denna avgift inte överskrida 20 % av meravkastningen utöver relevant jämförelseindex. Uttag av resultatbaserad avgift och information om sådan ska följa gängse branschstandard, samt följa de modeller som kan förväntas av en seriös och välrenommerad försäkringsgivare/fondbolag.

Transaktionsavgifter

Särskilda köp- och säljavgifter får i princip inte förekomma. Undantaget är de transaktionsavgifter som betalas till fonden, dvs. till andra delägare och inte till fondbolaget. Övriga transaktionsavgifter får endast förekomma i form av skälig valutaväxlingsavgift i fond med annan valuta än SEK.

"Fond-i-fond" avgifter

Fonder som placerar i andra fonder (fond-i-fonder) kan förekomma men ska redovisas med den sammanlagda avgiften, d.v.s. summan av de fasta förvaltningsavgifter som belastar andelsägaren på samtliga nivåer. Totala avgifter får dock inte överstiga vad som anges som högsta godkända avgift för fondkategori enligt tabellen ovan.

Förstärkta garantier

Om försäkringsgivare tillämpar eller önskar tillämpa förstärkta garantier, t.ex. i form av särskilt lägsta framtida garanterat värde, ska avgifter i samband med dessa redovisas tydligt och separat. Avgiften för sådana riskmoment ska anses skälig i enlighet med branschpraxis och inte utgöra grund för ytterligare avgiftsuttag.

Livslängdsantaganden m.m.

Livslängdsantaganden och andra antaganden ska beräknas och redovisas enligt branschpraxis. Dessa typer av antaganden ska inte kunna utgöra grund för en särskild och/eller oskälig intäkt för försäkringsgivaren.